

Inskriften är alltså följande:

Slingan: askil : auk : knaupimanr : raistu : stain : pansi : at : brupur : sin : suira : as : uarp :
 5 10 15 20 25 30 35 40 45 50 55
 tauþr · o · eklanti Korset: kuml : kiarpu : patsi : [kitil slakr]
 60 65 70 75 80 85 90

Det eljest okända namnet **knaupimanr** synes närmast böra sammanställas med dat. **gnumante** L. 1560 Bjärka Vg., varav torde kunna slutas, att senare leden är en utvecklingsform av *-mundr*, såsom i vissa fsv. personnamn, se A. Kock, *Sv. ljudhist.* II, s. 142. I **gnumante** kan *dh* antagas bortfallet framför *m* som i rsv. **hrumuntr** L. 710 för **Hrōdhmundr*, se Noreen, *Aschw. Gram.* § 244. I **knaupimanr** synes en mellanvokal hava funnits. Det förra ordet synes därför vara en sammansättning med fvn. *gnauð* f. »Støi, harm», det senare med motsvarande verb *gnauða* »foraarsage Støi, Larm». Verb efter 1. svaga konj. förekomma dock eljest icke som första led i smsg med subst: se Osthoff, *Das Verbum in der nominalcomposition*, Jena 1878, s. 26, 105, men ofta verb efter den tredje t. ex. fvn. *lendi-stōð*, »landningsplats» till *lenda*, *leysi-galdr* »lösetroll-dom» till *leysa*, och det kunde tänkas, att det vore i anslutning till sådana, som det äldre **Gnōð-mundr* ombildats till **Gnōði-mundr*. Ett dylikt namn är annars okänt, men därom påminna det alemann. *Chnodomarius*, fht. *Nuodi-mer*, som börjat med *hn-*. se Schönfeld, *Wb. d. altgerm. Personen- und Völkernamen*. Heidelberg 1911, s. 14, varav det fsv. namnet till äventyrs är en folketymologisk ombildning.

Ack. **suira** utgör en svag biform till fvn. *Sverrir*, fsv. *Swære(r)*.

Översättning: Äskil och Gnödimand reste denna sten efter sin broder Svärre, som blev död i England. Detta minnesmärke gjorde Kättil (och) Stack.

47. Vålsta, Nykyrka sn, Jönåkers hd.

Pl. 29, 30. Pl. 9: B. 767.

Litteratur: B. 767; L. 896; J. Peringskiöld, Mon. X, 29.

Runstenen står på toppen av ett berg nordost om Vålsta omgiven av ett stenröse, som enligt Sveriges geol. undersökn. bl. Tärna s. 97 är 175 fot (51,95 m) i omkrets.

Ämnet är gråsten, höjden 1,43 m, bredden över de nedersta fullt bibehållna runorna 4 A och B 67 cm, tjockleken 24 cm, slingans bredd 10—11 cm.

Framsidan saknar kors, men i stället finnes ett konstfullt sådant på baksidan.

Av 63—68 **ryr:iks** kan slutas, att det första namnet varit 1—6 (ry)*rikr*, men 1—2 (ry) äro alldeles bortslagna, av 3—4 *ri* finnes blott nedersta delen, av 5 *k* halva staven och högra sidan av bistaven. I **pat:si** finnes möjligen kolon, **s** är *r*. Efter 50 **fo** finnes blott övre punkten av kolon. Av 51 saknas toppen men runan är klart **k** och 52 har mera troligt varit **u** än **r**.

På stenens mitttyta står nedifrån uppåt en inskrift av kvistrunor, is-runor och vanliga runor. Lönnrunorna skola här tecknas med ättens nummer, som står till vänster, som täljare, runans till höger som nämnare.

Kvistrunorna äro delvis svårlästa, och jag bestämmer mig för den läsning, som ger mening. 53 är $\frac{3}{5}$ **r**, kunde ock vara $\frac{2}{5}$ **s**, 54 är $\frac{2}{4}$ **a**, kunde ock vara $\frac{1}{4}$ **l**, 55 är klart $\frac{3}{2}$ **u**, och 56 klart $\frac{1}{5}$ **r**, alltså ordet **raur** fsv. *rör* »stenrör, röse», jfr **hraur** Sö. 176 Kärnbo, följt av kolon.

Isrunorna äro 57 $\frac{3}{1}$ **f**, 58 $\frac{2}{3}$ **i**, kunde ock vara $\frac{2}{4}$ **a**, 59 är $\frac{3}{5}$ **r** och 60 $\frac{1}{1}$ **t**, vilket ord **firt**: jag uppfattar som pret. part. av *fōra* »föra», här: »hopföra».

Därpå följer med vanliga runor: **:at:ryr:iks:sun** »efter Röriks son». Mittytans inskrift betyder alltså: »Röset hopfört efter Röriks son».

Oklar är nu blott tydningen av huvudslingans slut: **o·ku**, som betecknar den plats, där den avlidne är begravnen. Möjligen kan någon runa vara bortslagen i ordet, men det behöver icke vara så. Då satsen överens-

stämmor med Öl. 36 Bjärby: + **han** + **ia** + **krafin** : **i** + **kirikiu** +, antager jag, att **ku** är förkortning av **kirikiu**, och att således ingen runa mera följt. Jfr förkortningen **uarþ** : **tupr** : **o** : **ku** DR. 88 Sønder Kirkeby, som dock måste hava annan betydelse, enl. Kålund Ark. f. nord. fil. 37, s. 172, »på (den grekiska ön) Kos».

Inskriften är alltså följande:

Slingan: [ry]⁵_{rik}**R** : ¹⁰_{kiar}**pi** : ¹⁵_{kuml} : ²⁰_{þat} : ²⁵_{si} : ³⁰_{eftir} : ³⁵_{osmunt} : ⁴⁰_{sun} : ⁴⁵_{sin} + **han** : ⁵⁰_{is} : **krafin** : **o** · **ku**

Mittytan: ^{3/5}_r, ^{2/4}_a, ^{3/2}_u, ^{1/5}_R : ^{3/1}_f, ^{2/3}_i, ^{3/5}_r, ^{1/1}_t : **at** : **ryr** : **iks** : **sun**

Översättning: Rörrik gjorde detta minnesmärke efter Asmund, sin son. Han är begravnen i kyrkan. Rörset hopfört efter Rörriks son.

Slutet är troligen avsett till ett verspar:

rör fört
at Rörriks sun.

48. Stigtomta kyrka, Jönåkers hd.

Pl. 30.

Litteratur: B. 770; L. 890; Ransakn. 1667—84; J. Peringskiöld, Mon. X: 30; Fors, Coll. Mon. Sud. 1731, s. 81.

J. Peringskiöld, *Mon. X: 30* säger: »denna stenen sitter uti Stegtompta kyrka uti vapenhuset inmurad», vilket Fors närmare bestämmer med uppgiften: »På högra sidan vid inre kyrkiodörren sitter denna runsten.» Runstenen sitter nu inmurad i kyrkans södra yttervägg, och där upptäcktes den överrappad enl. brev till R. Dybeck från H. Aminson 23 maj 1863.

Ämnet är gråsten, längden, den forna höjden, 1,07 m, bredden vid foten över slingknuten 57 cm, i toppen tangerande nedre slingan 32 cm, slingans bredd 7—9 cm.

Uti 1—8 **uiglaikr** är pricken i 2 **g** fullt tydlig, så ock på 21 **e** i 20—24 **helki**. Av 28 **h** i 28—35 **hulfastr** finnes blott 3 cm av staven nedifrån, 33 **s** har övre staven förlängd till nedre linjen.

Inskriften är följande:

* **uiglaikr** * **auk** * **kiuli** * **auk** * **helki** * **auk** * **hulfastr** * **þeir** * **raistu** * **stain** **eftir** * **þorbiarn**

Möjligt är, att **kiuli** motsvarar ett fsv. *Kiuli*, troligt fsv. *Gylli*, kortnamn till *Gudhleif*, -lek o. d., jfr **kiuli** L. 766, samma ristare som **kuli** L. 241.

Översättning: Viglek och Gylle och Helge och Holfast, de reste stenen efter Torbjörn.

49. Ene, Stigtomta sn, Jönåkers hd.

Pl. 31. Pl. 9: B. 769.

Litteratur: B. 769; L. 891; Ransakn. 1667—84; J. Peringskiöld, Mon. X: 30.

Runstenens plats angives i B. 769 vara »I Ene Gärde», nu är den rest i Ene trädgård söder om manbyggnaden.